

4xLOKAAL – REACTIE OP TOETSINGVRAGEN OMGEVINGSVERGUNNING DRIJVEND ZONNEPARK ZANDWINPLAS UBBENA

Aan: Wouter Staal - Gemeente Assen, afdeling Bouwen, Wonen & Ondernemen

Van: Tom Verloop – secretaris Ec duurzaam Assen

Datum: 28 oktober 2020

Toets maatschappelijke uitvoerbaarheid conform 3xLokaal

Onderdeel van de procedure aanvraag tot verlening Omgevingsvergunning voor de bouw en exploitatie van het drijvende zonnepark zandwinplas Ubbena (DZP Ubbena) is de toetsing van het Beleidskader Zonneparken in Assen op het aspect 3xLokaal, oftewel bewonersparticipatie.

Hieronder treft u zowel de toetsing, de vragen van de gemeente Assen (rood) als de antwoorden (blauw) van Ec duurzaam Assen (EdA) aan.

4.1. Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Initiatiefnemers erkennen dat maatschappelijke betrokkenheid vanuit de omgeving van het zonnepark, zoals omschreven in het 'Beleidskader Zonneparken in Assen', een belangrijk aspect is voor het slagen van een dergelijk project. Er wordt dan ook gewerkt conform het gemeentelijk beleid 3xLokaal waarbij ondernemers en burgers uit de omgeving van de locatie betrokken zijn en blijven bij de ontwikkeling, realisatie en exploitatie van het zonnepark via de Energiecoöperatie duurzaam Assen.

Tevens wordt er door de Energiecoöperatie een plan uitgewerkt om de (financiële) participatiemogelijkheden van omwonenden verder vorm te geven en te borgen, waardoor het zonnepark Zonnepark Ubbena op diverse vlakken een positieve impact maakt op de omgeving.

Vraag: Dus dit plan is nog niet beschikbaar?

Antwoord: De kaders en uitgangspunten voor proces- plan- en financiële participatie van de omwonenden van Ubbena en Zeijen alsook andere inwoners van Assen zijn onder de naam 4xLokaal vastgelegd en gepresenteerd tijdens de toetsing door de Adviesraad op 26 mei 2020. 4xLokaal is opgezet aan de hand van de Participatiewaai die n.a.v. het Klimaatakkoord is opgesteld. In de bijlage treft u de laatste versie aan. Dit kader is door de Adviesraad akkoord bevonden maar men wil graag over de concrete uitwerking geïnformeerd worden zodra deze beschikbaar is. De concrete uitwerking wordt in een zogenoemde Omgevingsovereenkomst vastgelegd. Deze toezegging voor het opstellen en vastleggen van alle afspraken in een Omgevingsovereenkomst is aan Adviesraad én aan de bewoners van Zeijen en Ubbena gedaan en zal worden afgerond zodra zekerheid bestaat over:

1. De datum van het realiseren van de netaansluiting.
2. De verlening van de Omgevingsvergunning.
3. De toewijzing van de beschikking subsidie SDE++.
4. Het definitieve ontwerp en overeenstemming over natuurmonitoring met natuurwerkgroep.
5. De financiële business case. De Adviesraad heeft in haar advies aangegeven dat ze graag inzage wil krijgen in de BC als deze gereed is. De bovenstaande zekerheden zijn daarvoor minimaal nodig.

Samen komen we verder

Energiecoöperatie duurzaam Assen U.A.

Ad 2. De Omgevingsovereenkomst wordt samen met de inwoners van Ubbena en Zeijen aan de hand van 4xLokaal opgesteld. Het opstellen van de Omgevingsovereenkomst is een groeiproces dat zorgvuldig wordt doorlopen en waar al veel aandacht aan is besteed en momenteel in volle gang is. Bovendien is het voor de coöperatie het eerste project waarmee zij ervaring opdoet. De bewonersparticipatie is medio 2019 gestart, nog voordat het klimaatakkoord en de daaruit ontwikkelde Participatiewaaiër bekend waren. We beschouwen dit project als een leerproces waarbij we noodgedwongen zaken achteraf gaan vastleggen.

Landelijk gezien zijn er op basis van het Klimaatakkoord en de Participatiewijzer geen formats of concepten beschikbaar. We zijn dus ook bezig het wiel uit te vinden, samen met de landelijke koepel Energie Samen.

Wij verzoeken de gemeente daarom het vaststellen van de Omgevingsovereenkomst als voorwaarde met toetsing achteraf in de Omgevingsvergunning op te nemen.

4.1.1. Participatie principe 4xLokaal

Zoals reeds door de initiatiefnemer gepresenteerd aan de Adviesgroep heeft men het principe 4xLokaal verder uitgewerkt en wordt het participatieproces volgens dit principe uitgevoerd. De vier onderdelen van dit principe zijn procesparticipatie, (klant)voordeel, mogelijkheid tot investeren en delen van opbrengst alsmede lokale economie en (sociale) werkgelegenheid stimuleren. Verder uitgewerkt kunnen de onderdelen er als volgt uitzien:

1. Proces- en omgevingsparticipatie:
  - a. Zeggenschap over keuze locatie grootschalige opwek.
  - b. Actief meedoen met ontwerpessies.
  - c. Meedenken over inpassing in landschap en natuur.
  - d. Ideeën aandragen over gebruik.
  - e. Zeggenschap over opzetten uitvoeringsplan.

Er zijn 5 bijeenkomsten gehouden met bewoners van Ubbena/Zeyjen en afvaardigingen daarvan in de werkgroep Ontwerp en de Natuurwerkgroep. Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd met mensen van het Meestersveen en met deskundigen op het gebied van natuur en watermonitoring. Een bundeling van de verslaglegging en een beschrijving van het Meestersveen met de mogelijkheden tot koppeling met de noordelijke plas treft u in de bijlagen aan.

Tijdens deze bijeenkomsten en gesprekken zijn alle bovenstaande aspecten aan de orde gekomen en is/wordt er actief ingesproken en meegedacht over het ontwerp en de inpassing in landschap en natuur. Momenteel loopt nog het proces voor het definitief vaststellen van de omvang van de monitoring van de waterplas vooraf aan de bouw en tijdens de exploitatie van het park met de natuurwerkgroep. Daarvoor is de Wageningse Universiteit uitgenodigd haar advies te geven. Bovendien wordt er gewerkt aan het meedoen aan een pilotproject watermonitoring om hiermee voor Nederland ervaring op te doen. Dit onderzoek wordt samen met Deltares uitgevoerd.

Na de eerste twee bewonersbijeenkomsten en na overleg in de werkgroep Ontwerp is besloten de noordelijke plas geheel voor natuurontwikkeling te behouden en ook dat er geen panelen op land ten noordoosten van de zuidelijke plas worden geplaatst, mede in verband met de modelvliegclub.

Zeggenschap over het uitvoeringsplan wordt ingezet zodra aan de bovenstaande voorwaarden is voldaan en het plan + de BC gereed zijn.

2. 100% groene stroom uit eigen stad of omgeving:
  - a. Een eerlijke lage prijs voor burgers en bedrijven (middels energiecontract AsserStroom).
  - b. Korting op stroomprijs voor specifieke klantgroepen.
  - c. Deel opbrengst inzetten voor energiebesparing woning (energiecoach, fonds). **Vraag: Welk deel?**
  - d. Deel opbrengst benutten voor verbeteren leefbaarheid buurt (Omgevingsfonds dat bijdraagt aan bijv. buurthuis, speelvoorzieningen, e.d.). **Vraag: Over welk bedrag hebben we het hier dan? Hier willen we op toetsen.**

Antwoorden: De business case (BC) is de drager van de financiële opbrengsten van het park. We kunnen pas bedragen gaan invullen zodra de BC definitief is vastgesteld. Van het totaal van de netto opbrengsten uit het park die op grond van het 50% eigendomsdeel van de coöperatie voor bovenstaande doelen beschikbaar komt, zal 70% beschikbaar worden gesteld voor specifieke doelen als hierboven zijn benoemd onder de punten b, c, d.

Voor de duidelijkheid gaat het bij dit beschikbaar te stellen bedrag niet om compensatieregelingen of planschade. Deze posten zullen in de BC zelf zijn opgenomen, alsmede de kosten voor beheer & onderhoud en de periodieke kosten voor natuurmonitoring.

De overige 30% van de netto opbrengst wordt als Eigen Vermogen gestort in een Investeringsfonds voor nieuwe energietransitie projecten die door Ec duurzaam Assen worden ontwikkeld. Dat kunnen hernieuwbare energieprojecten zijn of projecten die bijdragen aan de energietransitie in Assen.

De netto opbrengst uit de exploitatie van het park is natuurlijk sterk afhankelijk van de hoogte van de investeringskosten en de kosten van de benodigde financiering, maar ook van de kosten die nodig zijn voor het jaarlijkse onderhoud en de natuurmonitoring, waarover we nu in gesprek zijn met de natuurwerkgroep. Ook eventuele compensatieregelingen of planschade hebben invloed op het netto resultaat. Als laatste maar niet onbelangrijke beïnvloeding op de netto opbrengst is de hoogte van de SDE++ subsidie, die jaarlijks door het Rijk wordt vastgesteld.

3. (mede-)eigendom voor Assenaren: **Vraag: Voor welk deel/percentage? 1% is niet goed genoeg. Zijn ze voor 30% of 50% of meer eigenaar? Hier willen we vooraf op toetsen.**
- Coöperatie met haar leden is risicodragend (mede-)eigenaar
  - Zeggenschap over ontwerp, bouw, beheer en exploitatie
  - Mee besluiten over project en bestemming opbrengsten (menukaart)
  - Deelnemen aan coöperatie via lidmaatschap
  - Klant worden van AsserStroom via Energie VanOns
  - Korting op stroomprijs bij aankoop stroomcertificaten (financiële participatie)
  - Investeren via obligaties voor financieren Eigen Vermogen (financiële participatie)

Antwoorden: De samenwerkingsovereenkomst tussen Bronnen VanOns (B'VO) en Adamant Solar is gebaseerd op een gelijkwaardig partnerschap. De aandelen zullen 50-50% worden verdeeld tussen beide partijen. Na afronding van de BC bij start bouw worden alle aandelen van B'VO overgedragen aan Ec duurzaam Assen. Hiermee wordt de coöperatie risicodragend 50% eigenaar van DZP Ubbena.

Risicodragend betekent dat de coöperatie het deel Eigen Vermogen (10 tot 20% afhankelijk van de hoogte van de bankfinanciering) voor haar eigendomsdeel zelf zal gaan herfinancieren na overname van de EV-financiering van B'VO. Voor het herfinancieren van het EV gaan we stroomcertificaten en/of obligaties uitgeven aan belangstellenden in de gemeente Assen en uit Zeijen die niet-risicodragend willen investeren in het park.

In de Omgevingsovereenkomst wordt vastgelegd dat een onafhankelijk bestuur, gekozen door de bewoners van Ubbena/Zeijen beslist over de besteding van 70% van de netto opbrengst van het eigendomsdeel van de coöperatie. Men kan zelf bepalen welke gelden aan welke bestedingsdoelen worden toegekend. Hiervoor kan men zelf een verdeelsleutel maken voor de bestedingsdoelen als genoemd onder punt 2 b t/ d of zelf andere bestedingsdoelen aanwijzen.

Zeggenschap over de besteding van 30% van de netto opbrengst, die als EV in het Investeringsfonds wordt gestort, ligt bij de leden van de coöperatie. Het lidmaatschap is vrij toegankelijk voor elke inwoner van Assen en de contributie bedraagt slechts € 25 per jaar. Voor mensen die een energiecontract met AsserStroom via Energie VanOns afsluiten is het lidmaatschap vrij van contributie. Dat geldt dus ook voor de inwoners van Zeijen (gemeente Tynaarlo).

4. Maatschappelijke impact
- Bouwen en beheren met lokale/regionale bedrijven
  - Inzetten van mensen met afstand tot arbeidsmarkt
  - Ruimte voor recreatie, educatie en meervoudig gebruik
  - Natuurwaarde en biodiversiteit versterken milieu en klimaat
  - Samen de beleidsdoelstellingen gemeente Assen realiseren

De initiatiefnemers benaderen de omgeving voor een actieve bijdrage aan het bovengenoemde proces zodat het initiatief zo breed mogelijk gedragen wordt. Middels bewonersavonden is hier reeds invulling aangegeven. Het vastleggen in contracten en overeenkomsten, zoals een **Omgevingsovereenkomst**, wordt **momenteel uitgewerkt**. **Vraag: Dus deze is nog niet beschikbaar?**

Antwoorden: Zoals hiervoor is toegelicht is dit project een leerproject waar we noodgedwongen de participatie achteraf gaan vastleggen. De ontwikkeling van een basisdocument Omgevingsovereenkomst is in volle gang.

De uitwerking van de maatschappelijke doelen krijgt pas een concrete invulling als de Omgevingsvergunning, de SDE-beschikking en de netaansluiting definitief zijn en de aanbesteding van de bouw en exploitatie van het park wordt voorbereid. Voor punt b hebben wij als coöperatie een minimum van 10% van de urenbegroting vastgelegd in de voorwaarden die we als bijlage aan de samenwerkingsovereenkomst met B'VO en Adamant Solar hechten. Zie hiervoor ook de Bijlage 6 van de Samenwerkingsovereenkomst met B'VO in de bijlagen.

4.1.2. Bewonersavonden

Om de betrokkenheid en participatie van de omgeving van het zonnepark te versterken hebben de initiatiefnemers reeds een drietal bewonersbijeenkomsten georganiseerd. Op 17 september 2019 heeft een informatieavond in Zeijen plaatsgevonden met 35 bewoners. Hierbij zijn de thema's 'proces en participatie', en 'inrichting, veiligheid, techniek, recreatie en ecologie' uitgebreid behandeld. Op 7 november 2019 heeft een werkgroep plaatsgevonden waarbij uiteenlopende ontwerpensen zijn besproken. Op 28 november 2019 is een 2e bewonersavond georganiseerd, hierbij is de opkomst echter zeer mager geweest. Op 13 februari 2020 heeft er nog een sessie plaatsgevonden waarbij ca. 40 omwonenden aanwezig waren. Hierbij is met name de directe dialoog gestart en lag de nadruk op veiligheid, geluid en ecologie.

De input van deze bijeenkomsten is gebruikt bij het ontwerp en de indeling van het zonnepark in haar omgeving. De gespreksverslagen van deze bewonersbijeenkomsten zijn als bijlage aan de ruimtelijke onderbouwing toegevoegd.

Omliggende bewoners en bedrijven zullen worden geïnformeerd over de werkzaamheden en de eventuele (tijdelijke) hinder daarvan. Middels vergunningen zullen nadere afspraken worden gemaakt tussen initiatiefnemers en het bevoegde gezag. Vanuit de wettelijke verplichting (art. 3.4 Awb) zal het ontwerpbesluit gedurende een periode van 6 weken ter inzage worden gelegd. De verplichte ter inzagelegging gedurende de ontwerpfasen geeft belanghebbenden voldoende gelegenheid om een zienswijze kenbaar te maken inzake het verlenen van de omgevingsvergunning.

Conclusie:

3x lokaal is in bovenstaande tekst redelijk uitgewerkt, maar leest voor sommige onderdelen als voornemen in plaats van een belofte. Daarom wordt geadviseerd om hier vooraf bindende afspraken over te maken. Er staat nu niets in de ruimtelijke onderbouwing (en de bijlage: presentatie 4xlokaal door de energiecoöperatie) over het concrete aandeel in het park van de energiecoöperatie en ook niet over het aandeel/budget dat in een gebiedsfonds wordt gestort. Ook hierover wil je bindende afspraken hebben (% of bedrag). Ik heb dit meegegeven bij de vorige beoordeling, maar in dit nu voorliggende plan is het puur vrijblijvend opgeschreven en met de mededeling dat dit nog wordt uitgewerkt. Wat mij betreft is dit onvoldoende.

Wat nog ontbreekt bij 2: inzet deel van de opbrengsten voor energiebesparingsprojecten en gebiedsfonds. Dit moet smart gemaakt. Over welk bedrag hebben we het hier? Het maakt nogal wat uit of dit gaat om bv een tientje, of € 100.000 of meer. Hier willen we vooraf op toetsen.

Wat ontbreekt bij 3: Welk deel van de exploitatie/park wordt eigendom van de energiecoöperatie. Is dit 1%, 30%, 50%, meer? Ook hier willen vooraf op toetsen.

Reactie op conclusie: Zoals in de bovenstaande beantwoording en toelichting duidelijk naar voren komt realiseren wij met onze aanpak het streven naar 50% lokaal eigendom zoals dat in het Klimaatakkoord is opgenomen. Voor de coöperatie is het geen streven maar is 50 % lokaal eigendom een minimale eis. Onze dakprojecten zijn 100% in eigendom van de coöperatie.

3xLokaal als onderdeel van het Beleidskader Zonneparken in Assen is vastgesteld in 2018, ruim voordat het Klimaatakkoord is vastgesteld. Wij sluiten 100% aan op de beschrijving op bladzijde 7 van het Beleidskader. Er is geen sprake van een voornemen maar van een harde toezegging aan zowel de inwoners van Zeijen/Ubbena als aan de Adviesraad.

Ec duurzaam Assen krijgt 50% van het park in eigendom en 70% van de jaarlijkse netto opbrengsten van ons eigendomsdeel wordt ter beschikking gesteld aan een door de bewoners van Zeijen/Ubbena te

benoemen onafhankelijk bestuur. Dat bestuur bepaalt de verdeelsleutel in overleg met de bewoners en beoordeelt de bestedingsdoelen.

Het gaat zeker niet om tientjes maar om groot geld dat afhankelijk van de definitieve business case enkele tot vele tienduizenden euro's per jaar bedraagt. Als Ec duurzaam Assen zullen we toezien op een zo hoog mogelijke netto opbrengst. Die opdracht hebben we aan B'VO meegegeven in de samenwerkingsovereenkomst die we met hen hebben gesloten voor het ontwikkelen en realiseren van grootschalige energieprojecten in Assen. Als afgesproken met de Adviesraad zullen we de definitieve BC voorleggen aan de inwoners van Zeijen/Ubbena, aan de Adviesraad en natuurlijk aan onze leden. Dat zijn we aan onze coöperatieve status verplicht.

Bijlagen:

Presentatie AsserStroom VanOns Participatie van 30 oktober 2020

Bundeling van verslagen met de bewoners van 2019 en 2020

Natuurplas Ubbena en het Meesterveen

Bijlage 6 bij samenwerkingsovereenkomst tussen Ec duurzaam Assen en B'VO voorwaarden deelname aan project-BV van Bronnen VanOns